

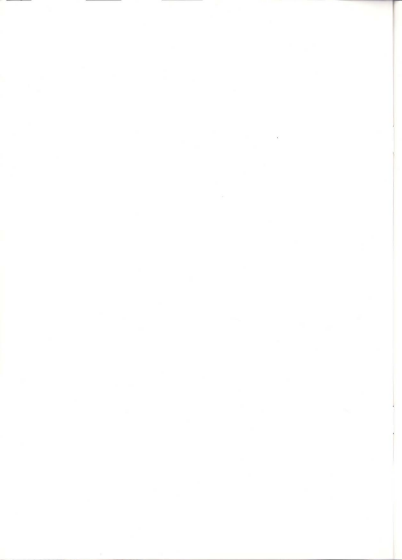

Mladen Nadu

"HRVATSKI SOKOL" - SESVETE

1925-2005

MUZEJ PRIGORJA

Mladen Nadu

“HRVATSKI SOKOL”
SESVETE

Sesvete, 2005.

Muzej Prigorja obilježava ovom izložbom 80 godina od osnivanja Hrvatskog sokola Sesvete (1925. - 2005.)

Zahvaljujemo se Gradskom uredu za obrazovanje, kulturu i šport grada Zagreba na izuzetnoj pomoći pri postavljanju izložbe i tiskanja kataloga.

Zahvaljujemo se na posuđenim eksponatima i arhivskoj građi za ovu izložbu:

Hrvatskom športskom muzeju
Hrvatskom povijesnom muzeju
Muzeju grada Varaždina
Muzeju grada Koprivnica
Muzeju grada Križevci
Muzeju grada Zagreba
Galeriji grada Krapina
Muzeju grada Kutina
Arhivu grada Varaždina

Posebno se zahvaljujemo obitelji J. Baranosić i Z. Čuček na ustupljenim fotografijama Hrvatskog sokola Sesvete

Svojim prikazima pomogli su postavljanju ove izložbe:

ŽIVA VODA
Kalinška 118, 10360 Sesvete

PEKARNE
Dinara
Kalinška 12a, 10360 Sesvete

MJENJAČNICA »ENA«
Hinska 1, SESVETE

FLAVIASOLVA
VELIKI ŽUPANIJSKI TRG 10, 10360 SESVETE

BICIKLIST
BROJNA ŽUPANIJSKA I PROMETNOPOSREDOVAČKA D.O.O.
KALINŠKA 25, 10360 SESVETE

Šalinovac, Hukavčeva 5
tel.: 01 0940-441
mob.: 090282 787

EKO SANITARNA ZRAČIŠTA
PROJEKTI ZA DEZINFEKCIJU, DEZINSEKCIJU,
DEKONTAMINACIJU I UČIŠTAVANJE VODOSRA
ŽAOPERI, Kalinška, 1. Makovska 67
tel.: 01 2056 110, 01 2055 802
fax: 01 2055 876

OBITELJ PUŠELJIĆ
SESVETE
TRG DRAGUTINA DOBMANIČA 5

LOBOPHARM

VINARIJA HUKAVEC
Šalinovac

VINARIJA ŽIDAK FRANJO I IVAN
Vugrovec

H A D E X **ČISTINA DROVANA**
POSREDOVANJE U PROMETU NEKRETNIM PRAVNIM
POSREDOVANJE U PROMETU NEKRETNIM PRAVNIM
BEOGRAD, BEOGRADSKA 114, 11000 BEOGRAD
TEL: 011 2611 111
FAX: 011 2611 111

OKOLSKOJ BRAĆI.

Da ste nam zdravo svi s bliza, s daleka,
gdjegd vam bio i narod i dom,
koči ste došli, tu ljubav vas čeka,
braća smo sreem i dušom vam svom.
Nema nam medja nit ima daljina,
jedna je zemlja i naša je sva,
slobodna kao i neba modrina,
kao i sunce, što svakome sja.

Sokoli napried, fanfare nek trube,
zapreke nema, pred kojom nam stat,
kako Slaveni se plameno ljube,
tako će jednom i becit se znat.
Bistar je pogled i čisto nam čelo,
budna je snaga i narodna sviest,
podjimo napried u budućnost smjelo,
jake su grudi i junačka pest.

Sunce je vječno, al' sadje li s neba,
samo u žarka će srca nam zač,
i kad Slavenstvo il' narod nas treba,
uviek za borbu će spremne nas naš.
Jedna je ljubav, što srca nam spoja,
isti su jadi i jednaki smi,
Sokoli zdravo i s najdaljeg kraja,
svi ste nam blizu i braća smo svi.

DRAGUTIN M. DOBĀJANIĆ.

U Muzeju Prigorja nalazi se veći dio arhive Hrvatskog sokola Sesvete iz koje se vidi da je osnovan 1924. godine, a zvanično primljen u Hrvatski Sokolski Savez 1925. godine donošenjem Pravilnika i registracijom udruge. Ove godine Muzej Prigorja postavljanjem izložbe slavi 80. godišnjicu osnivanja društva. Dio arhive pronašao je prof. Mirko Petrović, koji je niz godina radio u Pučkom sveučilištu u Sesvetama. U dva kartonska omota pohranjeni su zapisnici sjednica, pisma, dopisi, pozivnice i ostala korespondencija društva s Hrvatskim Sokolskim Savezom i ostalim HS u Hrvatskoj od 1924. - 1928. godine. Istraživanjima na terenu (Sesvetsko Prigorje) sakupili smo vrlo mala pisanih materijalnih izvora. Istraživanjima u stručnim institucijama (DAH, Arhiv grada Zagreba, Hrvatski športski muzej, Hrvatski povijesni muzej) dobili smo isto tako malo podataka, pa nam je Arhiva Sesvetskog Sokola ostala glavna baza za proučavanje djelatnosti društva i njegove suradnje s ostalim društvima u Hrvatskoj. Posjetili smo muzeje - Kutina, Bjelovar, Varaždin, Čakovec, Križevci, G. Stubica, Krapina i pregledali njihovu građu o društvu HS, tražeći vezu s HS Sesvete.

Kada je i zbog čega nastao sokolski pokret u Hrvatskoj - odgovor na to pitanje moramo potražiti u političkim zbivanjima u Hrvatskoj od 1848. - 1929. (I faza). U toj godini na prijestolje u Monarhiji stupa Franjo Josip I. koji bana Josipa Jelačića imenuje gubernatorom Rijeke i Dalmacije - time je ujedinjenje Hrvatske bilo gotovo u cijelosti (ostaje još sama Istra i Dalmacija). Istovremeno je i Hrvatski sabor na svojoj sjednici donio odluku o ukidanju kmetstva u Hrvatskoj. Međutim, mađarski sabor na svom zasjedanju u Pešti, na kojem nisu bili prisutni hrvatski zastupnici, saznavši za promjene na prijestolju i odluke Hrvatskog sabora, izjavljuje "da ne priznaje zakon, ustav i sabor". Carski dvor je tada naredio intervenciju protiv Mađara i poslije bitke kod Karpole (26. i 27. veljače 1848.) skomljen je otpor Mađara. Franjo Josip I. je 4. ožujka 1848. objavio novi ustav poznat pod imenom OKTROIRANI ustav, jer ga je donjelo ministarstvo bez sudjelovanja Parlamenta. Hrvatski sabor se usprotivio proglašenju "Nikad nije izjavio naš narod da će starinski, od preda si zadobiven, te zakonom i prisegom svih kraljeva potvrđen zemaljski ustav odbaciti i njega se posve odreći". Tim ustavom je započela obnova carskog režima, otvoreni je put apsolutizmu, započela je ustvari "obnova starocarskog režima, sistema na osnovi germanizacije za austrijsko carstvo". Stoga je Banskoo vijeće protiv takvog ustava, jer između ostalog nije donešen uz sudjelovanje i pristanak Hrvatskog sabora. Carsko vijeće ne popušta u svojim zahtjevima, postavlja ultimatum hrvatskom nar-

Oton Iveković: Rakovička pogibija (smrt Eugena Kvaternika)

Eugen Kvaternik

Ban Ivan Mažuranić

podjeli Austrija je sebi zadržala Dalmaciju, a Ugarskoj je prepustila dogovor s Hrvatskom, jer je Hrvatska imala stoljećima poseban DRŽAVNO- PRAVNI položaj u Ugarskoj. Dogovor je zaključen 1868., kada je Ugarska sklopila s Hrvatskom nagodbu (Hrvatsko-Ugarska nagodba) - Hrvatska je dobila potpunu autonomiju u unutrašnjim poslovima, pravosuđu, nastavi i bogoslužju - zajednički su poslovi financije, poljodjelstvo, trgovina i obrana zemlje, ali će i na ovim poslovima u Pešti raditi posebni hrvatski odsjeci. Zastupnici kraljevine Hrvatske i Slavonije imaju pravo na hrvatski jezik u zajedničkom Saboru, na kojem se "mora vijoriti i hrvatska zastava. Grb je zajednički, a na njemu kruna Sv. Stjepana. Tim dvostranim, međunarodnim ugovorom priznata je Hrvatska kao posebna državna jedinica" (Pav., 262.). Nagodba je potpisana i usvojena, ali nezadovoljstvo je i dalje eskaliralo. Hrvatska je pokušala 1871. proglasiti nezavisnu državu (Rakavečka buna). Opće nezadovoljstvo u Hrvatskoj, uspjesi narodnjaka i pravaša na političkom polju doveli su 1873. do revizije Nagodbe. Za bana je imenovan Ivan Mažuranić - prvi neplemić imenovan za bana - "ban pučanin" ili "ban reformator". On nastoji provesti reforme u pravosuđu, kulturi, gospodarstvu i ustavno reorganizirati i unoprijediti Hrvatsku. Na polju zakonodavstva njegova

vlada: " je u prve dvije godine svoga postojanja razvila tako razgranatu zakonodavnu djelatnost, kakvom se nije mogao kasnije pohvaliti ni jedan Hrvatski sabor sve do raspada Monarhije" (ŠGK, 86.). U doba Mažuranića otvorena je Sveučilište u Zagrebu s tri fakulteta: " to je bilo prvo Sveučilište na cjelokupnom južnoslavenskom jugu" (ŠGK, 87.). Već 1874. donesen je Zakon o pučkom školstvu i preparandijama, uvedeno je obvezno polaganje 4. godišne škole (s opetovnicom) oslobođeno nadzora crkvene vlasti".

Berlinskim mirom 1878. Austro - Ugarska je dobila Bosnu i Hercegovinu, a iste godine je Hrvatski sabor tražio od kralja da se BiH pripoji kraljevini HDŠ. Zahtjev je odbijen, kralj odmah optužuje Hrvatski sabor da je prekoračio svoj djelokrug rada, a ban Mažuranić daje ostavku. Dvor je odmah imenovao za bana Ladislava Pejačevića (1880.), a za njegova banovanja nastavljeni su opet: "postupna mađarizacija Hrvatske putem zajedničkih poslova - željeznice, pošte, porezne i carinske službe". Međutim, uvođenje grbova s mađarskim naslovima izazvalo je otvorenu pobunu u Zagrebu, koja se proširila na druge

gradave. Kralj je na to smijenio L. Pejačevića, u Hrvatskoj je proglašeno izvanredno stanje. Poslano je vojska pod zapovjedništvom generala H. Rembarga koja "uspostavlja ploče s dvojezičnim natpisom, ali ih ubrzo mijenja s novim nijemim grbovima bez ikakvih natpisa" (Šišić, 460.). Uspostavili relativan mir, Beč postavlja za bana u Hrvatskoj grofa Dragutina Khuena Hedervary (1883. - 1903.). On je bio ortodokсни predstavnik mađarske državne ideje (Hrvatska je trebala biti dio Velike Mađarske) i to je pokušao provesti u Hrvatskoj pod geslom "rad, red i mir". Tijekom svog 20-godišnjeg banovanja, bolje rečeno apsolutističkog režima u Hrvatskoj, sredstva kojima se služio u

LADISLAV GROF PEJAČEVIĆ
sjedi u krugu svojih političkih prijatelja

pokušajima ostvarenja svojih ciljeva bila su: "tamnice, progoni, uništavanje egzistencije, gušenje štampe, sprečavanje narodnih zborava, nasilja na izborima, poništavanje opozicionih nepoćudnih mandata" (Šišić, 461.). Tijekom svojih dvadeset godina banovanja Khuen je u Hrvatskoj vodio političku igru - koristio i poticao raskol između Hrvata i Srba, favorizirajući Srbe u državnim službama. Kulminacija nezadovoljstva ovim režimom u Hrvatskoj eskalirala je incidentom u Zaprešiću, kada su seljaci iz obližnjeg sela Bedovec zapalili mađarsku zastavu na željezničkoj stanici, a onuznici ubili jednog i dvojicu ranili. To je izazvalo revolt u cijeloj Hrvatskoj: "pobunjeni narod uništavao je sve znakove mađarske vlasti, napadao mađarone i Mađare, negdje i rušio željezničke pruge". Doslavce, počeo je drugi, masovni protumađarski pokret koji je za razliku od onoga iz 1883. "naisao na potporu u Dalmaciji, Istri, Sloveniji i kod hrvatskih iseljenika u svijetu, stoga je narodni protumađarski pokret bio prijelomnica u političkoj strategiji, ali i najava novih metoda borbe i velikih političkih, državnih i teritorijalnih promjena na početku XX. stoljeća, iz borbe protiv Hedervaryeve mađarizacije Hrvatski narodni pokret stekao je novo iskustvo - masovnim narodnim pokretom mogu se ostvariti ciljevi politike" (Pav., 287.).

U Hrvatskoj su braća Radić već 1904. godine osnovali Hrvatsku pučku seljačku stranku, a hrvatski političari u Dalmaciji i Istri (A. Trumbić i F. Supilo) su utemeljitelji nove politike u odnosu prema Austro - Ugarskoj monarhiji. Smatrali su da glavna opasnost prijeli Hrvatskoj od "prodora" Nijemaca na Balkan i tome se mora odmah oduprijeti u savezu s mađarskom i srpskom oporbom, ne zadržavajući barbu protiv velikomađarske politike. Godine 1905. u Rijeci su se sastali predstavnici hrvatskih oporbenih stranaka i potpisali "Riječku rezoluciju" - u borbi protiv Beča i Budimpešte oni su stali na stranu mađarske oporbe, ali uz uvjet da oni pomognu hrvatskoj oporbi u borbi za ujedinjenje svih hrvatskih zemalja. To su isto učinili i srpski poli-

Ban Dragutin Khuen Hedervary

Stjepan Radić (u mladim danima)

Fran Supilo

JUGOSLAVENSKI ODBOR U PARIZU 1916.

SASTAVLJAČI KRFSKE DEKLARACIJE

Gornji red s lijeva na desno: Vošnjak, Tringstić,
 Potočnjak, Ninčič, Marinković, Đuričić, Drašković
 Donji red: Vasiljević, Hinković, Trumbić, Pašić, Nikolić,
 Pročić, Davidović

tižari na svom sastanku u Zadru (Zadarsko rezolucija), ali oni još traže ravnopravnost srpskog naroda u Hrvatskoj, učenje srpske povijesti, upotrebu ćirilice i da se jezik zove Hrvatski ili srpski jezik, to je ustvari bio zahtjev "da Hrvati u Hrvatskoj podijele s Srbima svoj SUVERENITET" (Pav., 290.). Na osnovi ovih dviju rezolucija u Hrvatskoj je formirana Hrvatsko - Srpska koalicija, ali je bilo dosta političkih stranaka koje nisu ušle u tu koaliciju (Pravaši J. Franika, Istarski Hrvati, Radičeva HPSS, mađaroni). Nakon po-vlaženja Supila iz politike, Friejungova procesa, pokazalo se da je ovakva politika pogrešna, naročito kada vodstvo preuzima u koaliciji S. Pribežević, koji se sve više oslanjao na Beograd i njegovu vanjsku i unutarnju politiku.

Tijekom I. svjetskog rata hrvatski političari u emigraciji (Trumbić, Supilo), osnovali su 1915. godine Jugoslavenski odbor, koji se zalaže za razbijanje Austro - Ugarske monarhije, ali je i protiv velikosrpskih političkih ideja (Pašić - stvaranje Velike Srbije). Supilo je tražio da se potvrdi i ostvari ideja konstitucije buduće države na FEDERALISTIČKOM principu, dok Trumbić i većina članova želi prvo ujedinjenje, a onda da se raspravlja o načinu državnog ustrojstva. Nakon tri godine rata, tijekom kojih Austro - Ugarska monarhija doživljava poraze, (Franjo Josip I. umro je 1916.), a Jugoslavenski klub u Bečkom parlamentu (Hrvati iz Dalmacije i Istre, Slavenci) traži već 1917. "da se sve zemlje u kojima žive Hrvati, Slavenci i Srbi u Monarhiji ujedine u samostalnu državnu jedinicu na temelju narodnog načela i HRVATSKOG DRŽAVNOG PRAVA...", svibanjska deklaracija je bila pokušaj stvaranja treće federalne jedinice u Austro - Ugarskoj monarhiji, dakle oživotvorenje trijalističke ideje koju su zahtijevali i hrvatski političari kao jedno od rješenja hrvatskog pitanja. Za razliku od nastojanja Jugoslavenskog odbora, to se rješenje tražilo u okviru Dvojne Monarhije, a ne izvan njenih granica" (Pav., 299.). Ovakve kombinacije su poništene potpisivanjem sporazuma između izbjegličke vlade Srbije (sjedište na Krfu) i Jugoslavenskog odbora u Londonu 17. srpnja 1917. godine (tzv. Krfska deklaracija). U toj deklaraciji stoji: "Nova država treba biti ustavna, demokratska i parlamentarna monarhija s dinastijom Karađorđevića na čelu. Ustavotvorna skupština treba donijeti Ustav koji će potvrditi kralj" (Pav., 300.). Deklaraciju su potpisali A. Trumbić i N. Pašić, ovim sporazumom Srbija je ostvarila svoju vjekovnu težnju - Veliku Srbiju, dak je Hrvatska izgubila elemente nezavisnosti i suverenosti, poništena su stoljeća hrvatske

DRŽAVNOSTI i ona u novo formiranu tvorevinu ulazi kao teritorijalna jedinica. U Zagrebu je između 5. - 8. listopada 1918. formirano Narodno vijeće SHS, a Hrvatski je sabor na svom izvanrednom zasjedanju donio zaključke o prekidu stoljetnih veza s Ugarskom i proglasio nezavisnu državu prema Austro - Ugarskoj monarhiji i donešena je odluka kojom ova država "pristupa u zajedničku narodnu suverenu državu SHS na cijelom etnografskom području tog naroda". Na dan 1. prosinca 1918. godine proglašeno je osnivanje Jugoslavenske države - Kraljevine SHS pod dinastijom Karađorđevića. Odluka nije donešena jednoglasno, Radčić je bio protiv brzog ujedinjenja, tražio je federalističko "Vi, gospodo, upravo ni malo ne marite za to što naš seljak uopće, a napose hrvatski seljak, neće ni da čuje ništa više o kralju i caru, a isto tako ni o državi koja mu se silom nameće" (A, 155.). Osnovni novi ključni problemi u novonastaloj državnoj tvorevini od samoga početka su "nacionalno ugnjetavanje, gospodarsko iskorištavanje nesrpskih naroda, privilegije Srba, razbijanje povijesnih pokrajina" (A, 309.). Ustrojena vlada ima 13 ministara Srbina, 4 Hrvata, 2 Slovenca i 1 Muslimana. Hrvatski sabor u novoj državi egzistira i dalje, ali mu je ograničena djelatnost i izgubio je svoju autonomnost. Beograd je odlučivao u svim nastalim problemima "kao u doba neoposlutizma sredinom 19. stoljeća, ali je tad sve dolazilo iz RAZVUJENOG I KULTURNOG središta kakav je bio Beč" (A, 312.). Od samog ustrojstva Kraljevine SHS nezadovoljstva u Hrvatskoj raste, a kao predvodnik otpora prema velikosrpskom centralizmu u Hrvatsko ističe se HPSS, koja na izborima za Ustavotvornu skupštinu 1920. godine dobiva 50 izbornih mjesta. (Pav., 326.). Nakon ovog velikog izbornog uspjeha stranka mijenja svoj naziv - umjesto PUČKA stavlja REPUBLIKANSKA - HRSS, a odmah zatim, početkom prosinca 1920. godine: "sastali su se svi zastupnici stranke i zaključili da će svim snagama raditi na tome da svoju svetu i dragu DOMOVINU HRVATSKU uredi na temelju prava narodnog samoodređenja, ali u sporazumu s ostalim južnoslavenskim narodima" (Pav., 326.). Iako su hrvatske stranke bile protiv donošenja Ustava, uspjela je kraljevska vlast dobiti većinu u Skupštini i na pravoslavni Vidov dan - 21. lipanj 1921. donešen je u Ustavotvornoj skupštini, bez prisustva hrvatskih poslanika prvi Ustav Kraljevine SHS "i njime je potpuno ukinuta HRVATSKA AUTONOMIJA" (A., 157.). Odmah je počeo pritisk na Hrvatsku, raspuštaju se kulturna, stručna i sportska nacionalna društva, zabranjuje se oporbeni tisak, otpuštaju se domaći činovnici iz javnih službi. Iste godine donešen je i zakon o Zaštiti države, osnovano je ORJUN-a (organizacija jugoslavenskih nacionalista), koju je štiti i podržavao S. Pribečević. Njegov suradnik, Juraj Demetrović, pokrajinski namjesnik za Hrvatsku je već 1922. godine zabranio rad i raspustio

Srećko Radić i Svetozar Pribičević na političkom skupu u Splitu

Srećko Radić među narodom

VOĐSTVO BIVŠE HRS
 Bivša vodstva dr. Mladko Matić, dr. Stjepan Radić, Ivo Grčić, Jozip Prizmičević, Stjepan Radić, Rado Koraćević, Tomo Jeličić, dr. Đuro Basariček

STJEPAN RADIĆ NA ODHR

STJEPAN RADIĆ
 Bivša vodstva dr. Mladko Matić

hrvatski nacionalna društva "a prvi je na redu bio HRVATSKI SOKOL, tjelovježbena organizacija sveslavenskog usmjerenja" (Pav., 330.) Ovakva srpska politika u Hrvatskoj ojačala je HRSS - u, koja je na izborima u veljači 1925. dobila 67 mandata (zajedno s Hrvatskom zajednicom). Za vrijeme izbora Radić je bio još u zatvoru, gdje ga je odmah nakon izbora posjetio kraljev izaslanik. Dogovoreno je da HRSS prizna postojeće političko stanje, Ustav i dinastiju Karadodjevića, da stranka izbací R iz naziva naslova stranke. Radić je pristao na sve ove zahtjeve, "izgleda da je shvatio da srpska politika priznaje samo SILU, pravo jačega, da se služi svim sredstvima i da se s njom može samo na kraj izaci ISTIM ILI SLIČNIM metodama, ali u izravnoj borbi". (Pav., 334.) Pošto na ovim izborima srpska vlada nije dobila većinu, Pašić napušta savez s Pribičevićem, stupa u savez s Radićem i formira novu vladu, u kojoj su sada 4 Hrvata iz HSS, a Radić je dobio portfelju ministra prosvjete (predstavljao državu kao zastupnik te godine na Skupštini Lige Naroda). Povodom 1000 - godišnjice Hrvatskog kraljevstva, u Zagrebu je 1925. održan veliki SOKOLSKI SLET, kojem je prisustvovala i kraljevska abitelj. Politička situacija se naglo promijenila tijekom 1926. godine, nema promjene na bolje, mito, korupcija i dalje vladaju, (umro je N. Pašić), ali sada Radić, praktičar u politici, ide u suradnju s Pribičevićem. Osniva se SELJAČKO - DEMOKRATSKA KOALICIJA (SDK), jer je i Pribičević shvatio "da njegova politika stvaranja neke nove jugoslavenske nacije je samo ojačala veliko srpsku vlast i prevlast,....politika favoriziranja Srbije i Beograda ne šteti samo hrvatskom narodu, nego i Srbima u Hrvatskoj, kojima se je Beograd koristio kao trojanskim kanjem u borbi protiv Hrvata" (Pav., 339.). Svojom aktivnom političkom djelatnošću SDK je postala jako opasna za velikosrpski režim, a Radić u Skupštini (veljača 1928.) otvoreno napada postojeći srbijanski režim kao "POLICIJSKO - ŽANDARSKU DIKTATURU HEGEMONISTA pojačanu korupcijom i pljačkom u svim prečanskim krajevima". U nemogućnosti da se legalnim putem (Radić je zbog svog govora u Skupštini dobio zabranu prisustvovanja na tri iduće sjednice vlade) spriječi daljnju aktivnost Radića u najužem krugu srpske vlade donešena je odluka da se on eliminiira s političke scene "ubojsctvom kao tipičnim načinom SRBIJANSKIH RJEŠAVANJA POLITIČKIH I DINASTIČKIH PORAZA" (Pav., 340.). Na zasjedanju Skupštine, 20. lipnja 1928. godine član Radikalne stranke, poslanik Puniša Račić pucao je u skupinu poslanika HSS, ubio Pavla Radića i Đuru Basaričeku, teško

rano Stjepana Radića. Lakše su rane zadobili I. Granda, koji se bacio pred Radića i pokušao ga svojim tijelom zaštititi i I. Pemar. Od zadobivenih rana Radić je umro u Zagrebu 8. kolovoza 1928. godine. U Zagrebu su počele izbijati demonstracije, a već 1. siječnja 1929. kralj Aleksandar ukida Viševdanski ustav i uvodi diktaturu. Tim političkim aktom ukidaju se posljednja hrvatska gospodarska, kulturna, politička i prosvjetna društva. Hrvatski sokol zabranjen je ukazom od 5. prosinca 1922. godine, ali je već 15. prosinca odbio potpisati pristupnicu za Jugoslavenski sokol..

Ovim kratkim prikazom povijesnih zbivanja u Hrvatskoj od 1848. - 1929. godine pokušali smo dati uvid u stanje društveno-političkih zbivanja u Hrvatskoj, da bi mogli pratiti u kakvim okolnostima je osnovan Hrvatski sokolski savez i Hrvatski Sokol - Sasvete. Naveli smo da se kod hrvatskog naroda već tijekom druge polovice 19. stoljeća javila ideja suradnje s ostalim južnoslavenskim narodima u okviru Austro - Ugarske monarhije i van nje (Srbija) u borbi protiv germanizacije i mađarizacije. Tako se u Češkoj, u jednom dijelu mlade češke buržoazije, pojavio otpor protiv nasilne germanizacije buđenjem nacionalne svijesti. Mladi češki inteligent Miroslav Tyrš (1832.-1884.) došao je na ideju o organiziranju tjelovježbene udruge, kakve su već postojale i koje u tjelovježbi i sportu uočavaju aktivnost i veliki mobilizacijski potencijal, pa im se daje patriotska i nacionalna obilježja. U Pragu, godine 1862. Tyrš je osnovao prvu češku tjelovježbenu organizaciju pod imenom SOKOL "dobila je ime po prici sokol koja je prema narodnoj tradiciji otkrivenje hrabrosti, okretnosti i težnje za slobodom" (VE., 13.). Uzor je pronašao, kao i ostale ovakve organizacije, u staroj Grčkoj "u starogrčkom skladu DUHA I TIJELA...", tako je Tyrš nastojao sokolski pokret izgraditi kao most koji će spojiti i povezivati sve slavenske narode koji žive ne samo u Austro - Ugarskoj monarhiji, već i u ostalim dijelovima Europe" (Bj. 6.). U sokolskoj organizaciji domajublje je prisutno od samog osnivanja društva: "Naše sokolsko društvo ima da bude vježbalšte najuzvišenije i najljepše krijepesti u životnoj i narodnoj borbi. U njima jočamo u bratstvu, disciplini, ustrajnosti, odvažnosti, čistoći čudoredja, u ljubavi k domovini, kojoj valja sve s oduševljenjem žrtvovati" (HSS, 1911., str. 6.). Prški Sokol utemeljen je 1862., Slovenci su osnovali svoje tjelovježbeno društvo "Južni Sokol" već 1863. godine. Oni su posjetili Zagreb 1866. godine prilikom 300 - te godišnjice pogibije bana Nikole Zrinskog;" tako se primače sokolska ideja prema nama Hrvatima, a omladina odmah zaželi da osnuje i Hrvatski Sokol.(HS, 1924.). Još jedan posjet slavenskih Sokola, prilikom otvorenja Zagrebačkog Sveučilišta 1874. godine, bio je od odlučujućeg podstreka za osnivanje Sokola u Zagrebu, ali isto tako i "domaći Nijemci, koji su te iste godine htjeli osnovati svoj "Turnverein". U Zagrebu je odmah reagirala mlada inteligencija "poglavito akademci, koji se razletiše po Zagrebu, te udesiše akciju, da se takva preduzetne, da se osnuje Hrvatsko gimnastičko društvo-Hrvatski

Miroslav Tyrš

J. Fan

J. Vančina

F. Hochman

Sokol" (HSS, 1911., 7.). Već 5. lipnja 1874. godine održana je I. osnivačka konferencija u gradskoj vijećnici za osnivanje Sokola u Zagrebu na poticaj dr. Josipa Fana, a pod predsjedavanjem gradonačelnika J. Vančine. Na toj sjednici izabran je Privremeni odbor:" na čelu s ravnateljem realke Josipom Tarbarom, svećenikom, koji se je osobito zanimao za gimnastiku i planinarstvo. "Privremeni odbor je odmah usvojio prijedlog učitelja M. Singera, člana odbora, za izdavanjem pravila Hrvatskog sokola (u daljnjem tekstu HS), koja su 3. studenog 1874. godine izdana i potvrđena od strane kraljevske zemałjske vlade - "PRAVILA ZAGREBAČKOG DRUŠTVA ZA TJELOVJEŽBU HRVATSKI SOKOL". Pvi učitelj "Hrvatskog društva za tjelovježbu" bio je F. Singer, vježbalo se u njegovoj gumbaoni na Grižu (Strossmayerova šetalište). Osnivačka skupština održana je 27. prosinca 1874. godine, na kojoj je konstituiran Glavni odbor, čiji je predsjednik J. Vančina, podpredsjednik J. Fan, blagajnik A. Stiasni, a društva je imalo 269 članova. Prvo odijelo bilo je po uzoru na slovenski (ljubljski) Sokol, umjesto sokolske kape naslo se "svi šesir, s dugim sokolskim monogramom" (HS, br. 2, str. 16, 1924.). Društveno djelovanje Sokola započinje "dne. 24. siječnja 1875. i od toga dana počinje pravi društveni rad, koji se isprvine sastojao tek od samog gimnastičkog vježbanja, no doskora zauzme svoj određeni pravac u pravom SOKOLSKOM, narodno slovenskom te specijalno HRVATSKOM DUHU". (HS, br. 3, str. 49, 1924.). Kada 1897. godine na čelo društva dolazi dr. J. FON i F. HOCHMAN: "stalo se Hrvatsko Sokolsko vanredno razvijati i to napose u pravom NARODNOM I SLAVENSKOM DUHU". (HSS, str. 14, 1925.). Poslije iznenadne smrti F. Singera (trovanje plinom) na sjednici Glavnog odbora 25. studenog 1876. donešeno je odluka da se u Zagreb dovede "valjan učitelj koji bi podučavao u gimnastici ne samo naše društvo nego i sve zagrebačke škole". Dr. Fan je zamolio za pomoć Praški sokol, a ovaj je preporučio F. Hochmana, koji je odmah došao u Zagreb. Promijenio je odmah u tehničkom smislu djelovanje HS, počeo je predavati na hrvatskom jeziku i uveo u tjelovježbe hrvatske komande. Već 15. srpnja 1877. godine održana je I. glavna vježba s natjecateljima u vrtu Gradske streljane, a prvo natjecanje sokolskih društava (gosti iz Slovenije i Varaždina) održana je u Zagrebu 29. lipnja 1878. godine. U toj godini izašao je i časopis "Sokol", urednici su bili A. Hojđinjak i F. Hochman, ali je izlazio samo godinu dana (obnovljen je tek 1903. u redakciji F. Bučara). Donešeno je "Pravilo gumbačkih društava", a ideja a početku gradnje vlastite Sokolane (zgrade) počela se obiljnije

Popis

POSREDOVANJE
KROZ
KRAJOLU
1924.

27
Lidstva koji su prisustvovali glavnoj skupštini Hrv. Saveza
kojoj je održana dana 5. 10. 1924.

u
Sesvetama

1 Ivan Bonini	iz Sesveta	17 Mato Dilemić	iz Sesveta
2 Nikola Janhofer	" "	18 Ivan Strančan	" "
3 Stjepan Humovec	" "	19 Drago Karminec	" "
4 Ivan st. Blarina	" "	20 Mijo Živec	" "
5 Dragutin Jarbec	" "	21 Mijo Lucin	" "
6 Brindor Snelc	" "	22 Ivan Simunović	" "
7 Slavko Jerguljak	" "	23 Pavao Pavlatković	" "
8 Ivan Gaus	" "	24 Stjepan Juran	" "
9 Josip Barišanić	" "	25 Franjo Humovec	" "
10 Stjepan Jurgović	" "	26 Lovko Jrges	" "
11 Vinko Klavčević	" "	27 Guro Gradinač	" "
12 Ignac Šemper	" "	28 Ivan Tola	" "
13 Stjepan Anđelović	" "	29 Ivan Kulela	" "
14 Stjepan Klčić	" "	30 Ignac Palešec	" "
15 Stjepan Sagvod	" "	31 Ivan ml. Blarina	" "
16 Brindor Jurić	" "	32 Milan Babišević	" "

Prejzina:

[Handwritten signature]

Supisnik:

[Handwritten signature]

Trčanje i borba HS Sesvete

S. Miletić

D. Šuk

Velika biciklistička produkcija na novim biciklima, tzv. američkim biciklima". Tri godine kasnije, 16. kolovoza 1891. održana je i "biciklistička akademija na vlastitom trikolištu na Ciglini" (HS, br.5, str. 203.). I u 1893. klub biciklista je aktivan, održana je "cestovna utrka Zagreb - Petrinja u dužini od 56 kilometara, a startalo se je s Jelačić placu" (H.S., str. 251., br.7., 1927.). Na izložbi učila u Obrtničkoj školi "Hochman u ime društva ... priredio na taj izložbi jedan školski odio u prizemlju, izloživši gimnastičke sprave i hrvatsku gimnastičku literaturu" (HS, br. 7. 1927, str. 250.). Politička situacija u Hrvatskoj - diktatura K. Hedervarya, mađarizacija, poticanje hrvatsko - srpskih sukoba, te vanjski faktori - sveslavenski sletovi (Prag - Sveslavenska sloga) naveli su H.S u Zagrebu na misao da se "stvari HRVATSKI SOKOLSKI SAVEZ koji bi imao obuhvatiti sva sokolska društva, gdje god ima Hrvata". (HSS, slet 1911., str. 15.). Inicijatori ove ideje su stariješina HS u Splitu dr. Smodlaka i stariješina HS u Puli L. Križ. Na Susaku, 6. studenog 1904. godine utemeljen je "Savez hrvatskih sokolskih društava". Prvi stariješina je bio dr. S. Miletić, a vođa D. Šuk. Sav rad na stvaranju Sokolskih društava u Hrvatskoj i njihovoj djelatnosti prikazan je hrvatskoj i europskoj javnosti 1906. godine "za vrijeme I. Hrvatskog svesokolskog sleta u Zagrebu kojega je preteča bila proslava 20 godišnjice opstanka Hrvatskog sokola u Zagrebu" (HSS, slet, str 18.). Od 1908. godine HSS je član Slavenskog Sokolskog Saveza.

Raspadaanjem Austro - Ugarske monarhije 1918. godine i stvaranjem Kraljevine SHS započinje nova era u povijesti HSS. U novoj državi Hrvati će ubrzo pakovati svoje nade za bolju budućnost u savezu s južnoslavenskom braćom. Hrvatski sokoli je tijekom rata samo organizacijski oslabio, pa je tako s oduševljenjem primljena odluka hrvatskog bana od 21. listopada 1918. kojom je ponovno "odobreno djelovanje Hrvatskog sokola" (VŠ, 35.). Faminiranje kraljevine SHS "atpali su stari mativi borbe za osnivanje Sokola, istaknute su, naročito, nove ideološke formulacije, pogotovo u pogledu nacionalnog pitanja, kako se ono shvaćalo u novim prilikama u tim krugovima" Ideja ujedinovanja svih sokolskih društva u novoj državi nije bila jedinstvena, Slovenci žele da se raspuste svi dotadašnji Sokoli i osnuje zajednički Jugoslavenski sokol:ta da se u sjedištima prijašnjih nacionalnih Saveza u Zagrebu, Beogradu i Ljubljani osnuju posebne uprave i tajništva..., samostalna okružna tajništva i njihove uprave magle bi riješavati specifične probleme koje donose sa sobom različite u razvitku pojedinih područja"(ES,

283.). Sasvim suprotno rješenje nudeno je s druge strane, u Fruškogorskoj i Krajiškoj župi, te misao staroste Hrvatskog sokola dr.Cara - formirati Sokolski savez SHS s sjedištem u Beogradu slijedeći princip "jedna država-jedan narod". Ovaj prijedlog je ustvari provođenje pod parolom narodnog jedinstva "i na polju sokolstva ideje centralizacije u službi jugounitarizma" (VŠ, 36.). Ovakvo rješenje ujedinjenja Sokolstva i samoga pokreta naišlo je na otpor članstva u Hrvatskoj "koje je smatralo da se time negira-

J. HRVATSKI SVESOKOLSKI SLET G. 1906.

Ignac Šemper

Pratupnica u HS rovatošću "K. Rabus i sin"
Ivana Kovačić

Josip Baranašić

vode u naš glavni grad - jedna iz Austrije preko Maribora i Varazdina, Sv. I. Zelina, druga iz Bjelovara, Čazme i Križevca, a treća iz Zagorja preko Laza i Kašine" (Petrović, Kaj, 86.). Tijekom stoljeća su se razvijale na svim poljima (privreda, trgovina, obrt, industrija, prosvjeta, kultura). Godine 1863. počela je s radom "pučka učiona u stolnom mjestu Sesvete", a već 1870. Sesvete su željezničkom prugom povezane s Zagrebom. Godine 1921. započela je s radom tvornica suhomesnatih proizvoda "Kata Rabus i sin.", a 1930. tvornica oca braće Badel. Stanovnici Sesveta su pratili sva politička, kulturna i društvena zbivanja u Zagrebu i Hrvatskoj, pa je tako i ideja o osnivanju Hrvatskog sokola djelo i angažman pojedinaca koji su pratili razvoj sokolstva u Zagrebu i prihvatili sokolsku ideju i program. (IB., 413.). Iz okružnice HSS u svezi pretplate, (I.B. 143) na časopis HS, vidi se da je već tijekom 1924. godine Sokolsko društvo u Sesvetama u procesu organiziranja i da su bile već izvršene pripreme za osnivačku skupštinu društva. U prostoriji zgrade Sesvečana Dragutina Jazbeca 5. listopada 1924. održana je osnivačka skupština Hrvatskog sokola - Sesvete. Pod predsjedovanjem Ignaca Šempera skupština je počela s radom u 5 sati poslijepodne, prisutno je bilo "32 žitelja s područja općine Sesvete prema priloženom popisu". Donesena je jednoglasna odluka o osnivanju HS-Sesvete i objašnjeni su svrha i cilj sokolstva. Pročitani su nacrt društvenih pravila, kojeg je napisao Privremeni odbor. Naglašeno je da će se konstituirajuća Skupština održati" kada navedena prihvaćena pravila društva budu odobrena od Pakrozijske uprave za Hrvatsku i Slavoniju". Po potvrdi prihvaćanja pravila sazvat će se konstituirajuća Glavna skupština koja će prema potvrđenim pravilima potvrditi izabrani odbor - starješina brat Ivan Ormuš, vođa brat Nikola Tanhafer, odbornici braća Kunovac Stjepan, Baranašić Josip i Mahakub Nikola, revizori Šugud Stjepan i Palaković Pavao, tajnik Ivan Šemper. Iz zapisnika od 11.1.1925. vidi se već aktivnost društva na polju tjelovježbe (određena tjedna satnica - vježbe za slet). Sesvetski Sokol je osnivanjem potpao pod HS župu Fonova, koja već 3.1.1925. piše dopis "bratskom Sesvetskom Sokolu kod Zagreba" u kojem ga obavještava da je iz glasila HSS saznala o osnivanju HS Sesvete "a do danas nije prijavilo svoj osnutak ovoj župi u čij djelokrug po teritoriju pripada" (IB 437.). Župa Fonova, kojaj je teritorijalno pripao HS - Sesvete, osnovana je 1907. godine u Zagrebu, a 1925. godine njen starješina je F. Bučar. Župa broji oko 400 članova, a jedan od članova je i gradski zastupnik F. Hrustić, rodom iz Planine (kod Sesveta). HS - Sesvete je odmah poslao zapisnik župi Fonovoj koja im je potvrdila primitak (IB 439.) "a izboru Upravnog Odbora HS-Sesvete i prepisa zapisnika konstituirajuće Skupštine". Tijekom 1925. godine HS Sesvete vodilo je obimnu korespondenciju s ostal-

HRVATSKI SOKOLSKI SAVEZ

broj: 30, rujan 1926.

Ime: Stjepan Antolović

1942. godine bio je prvi predsjednik prijatelja naše organizacije, koji je u svom životu bio najviše zaslužan za razvoj naše organizacije. Njegov doprinos je bio veliki i u mnogim drugim stvarima. Njegov doprinos je bio veliki i u mnogim drugim stvarima. Njegov doprinos je bio veliki i u mnogim drugim stvarima.

Hrvatski sokolski savez pohvaljuje prijem pravila društva HS Sesvete

1942. godine bio je prvi predsjednik prijatelja naše organizacije, koji je u svom životu bio najviše zaslužan za razvoj naše organizacije. Njegov doprinos je bio veliki i u mnogim drugim stvarima. Njegov doprinos je bio veliki i u mnogim drugim stvarima.

Poziv brati Stjepanu Antoloviću i Franji Kunovcu za prednjački tečaj u Zagrebu

1942. godine bio je prvi predsjednik prijatelja naše organizacije, koji je u svom životu bio najviše zaslužan za razvoj naše organizacije. Njegov doprinos je bio veliki i u mnogim drugim stvarima. Njegov doprinos je bio veliki i u mnogim drugim stvarima.

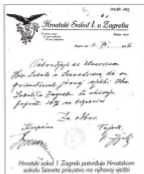
HS Vrbovec zahvaljuje se HS Sesvete na posjeti prigodom javne vježbe u Vrbovcu

gacija Sesvetskog Sokola u sastavu Ormoš, Šemper i Kunovec. Braća S. Antolović i F. Kunovec prijavljena su za pohodanje župskog prednjačkog tečaja (IB, 460). Došlo je i do promjena u vodstvu društva, nakon ostavke J. Ormoša izabran je 10. svibanj 1926. za stariješinu brat Stjepan Kunovec (IB, 464). Iz izvješća vođe društva saznajemo o vježbama koje su vođene tijekom godine - vježbalo se 144 sati, a broj vježbača "je bio dostatan; ako se ova naše malo društvo usporedi s ostalim HS društvima koje broje na hiljade članstva...", vježbalo se je najviše proste vježbe na ručama čime smo i na javnoj vježbi nastupili..., osobito je za pohvaliti naš ionako malobrojni naraštaj, koji je prigodom javne vježbe PRVI puta pred publikom sjajno nastupio". Vježbači HS - Sesvete su odgovorili "bratskom HS Koprivnica da će prisustvovati tomo prigodom 20 - godišnjice korporativno i u prostim vježbama" (IB, 476.). U selu Planini (kod Sesveta), na poziv tamošnjih "žitelja - seljaka" društvo je 27. srpnj 1926. održalo oglednu prostu vježbu (IB, 459.). Tijekom 1926. godine i dalje se prati i nabavlja stručna literatura, a brat S. Kunovec je bio zadužen da izradi nacrt Pravilnika za Hrvatsku narodnu knjižnicu u Sesvetama. Na redovnoj sjednici odobreno je (2. kolovoz 1926.) osnivanje knjižnice, apelira se na članstvo društva da dade novac ili knjige. Objavljene su isto tako sve pripreme za javnu vježbu društva "spojenu s pučkom svečanošću koja bi se imala odvijati 20. kolovoza 1926." (IB, 469.). Tijekom 1926. godine HS Sesvete vodi obimnu korespondenciju s društvima Sokola diljem Hrvatske. Pozivan je na proslave obljetnica - Dubrovnik, Lučina, Crikvenica, Mitrovića, Brad Šlavinski - na javne vježbe HS, a III. javnu vježbu HS V. Gorica, javnu vježbu HS Petrovaradin, javnu vježbu HS Crikvenica. Pazi na sletske vježbe stizali su tijekom cijele godine, ali mi ih njih nismo saznali na kojima su članovi tjelovježbenog zbora HS Sesvete sudjelovali. Imamo jedino pismo HS - Vrbovec (16. rujan 1926.) u kojem se oni: "zahvaljuju bratskom HS iz Sesveta na posjeti prilikom javne vježbe na dan 5. rujna 1926." (IB, 531.). Hrvatski Sokol i iz Zagreba svojim pismom: "potvrđuje se članovima HS iz Sesveta da su prisustvovali prvoj javnoj vježbi HS - I u Zagrebu (10 vježbača)". (IB, 493.)

Hrvatski Sokolski Savez je od svog ponovnog ustaliženja /1922/ imao velike probleme s ORUJN-om. Ova je organizacija osnovana 1921. (od lijevog krila Demokratske stranke) s osnovnim ciljem borbe protiv separatizma, naročito protiv HRVATSKOG NACIONALNOG POKRETA. Njen program je blizak fašističkoj ideologiji, a u borbi za svoje ciljeve koristi se terorističkim metodama. Od 1922. godine njen program je temeljen na integralnom jugoslovenstvu i protivnik je sporazuma HSS i SDS, a pristalice su 6. janu-

orske diktature. Hrvatski Sokolski savez je uočio kakva opasnost prijeli glade politike i programa ORJUN-e, na Skupštini HSS (20. lipanj 1926.) je donešena rezolucija o toj organizaciji u kojoj se ističe "da se u više raznih prigoda prema Hrvatskim Sokolovima pojedinačno kao i društvima skupno nastupaju, bilo pojedini funkcionari, bilo zagovornici i zaštitnici organizacije Orlova, ne samo omalazažujući i uvredljivo, već da se HRVATSKOJ SOKOLSKOJ MISLI kao takvoj i samom SOKOLSKOM RADU PODMEĆU NEPATRIOTIČNE, PROTUVJERSKE I NASTRANE SVRHE I METODE...", to su zablude, koje imaju svoj izvor ili u neupučenosti ili u hotimičnom izražavanju ISTINE". (HR, br.8, 1926, str. 290.-291.). U nastavku rezolucije decidanano se ukazuje na bitnu ulogu Sokolstva u Hrvatskoj "Hrvatsko Sokolstvo služilo je i služiti će TRAJNO, VJERNO I ODANO svojoj nacionalnoj zadaći, držeći visoko i neokaljana kultumu sokolskog zamisla, koja ima izvor i konac u narodnoj duši...", Skupština HSS poziva i upućuje sve svoja društva i članove da izbjegavaju svake zadjevice i sukobe s organizacijom ORJUN-e, ali da istodobno ODLUČNO I POTPUNO ODBIJU SVAKU LIAGU, dokazila ona ma s koje strane". Iz spisa i dopisa u arhivu društva vidi se da je još krajem 1925. u HS - Sesvete došlo da raskola u svezi rada u društvu. U rujnu 1925.godine poslan je dopis HS župi Fonova, gdje se navode isključenja nekih svojih članova. Župa Fonova je tek 21.I.1926. odgovorila HS - Sesvete da je "dopis tog bratskog društva (od 23. rujna 1925.), kojeg je ovo starješinstvo pamutnjom sa velikim zakašnjenjem primila, saopćuje tom bratskom društvu, da je ovo Starješinstvo potvrdilo isključenje članova tog bratskog društva" (IB, 487.). U svezi opravdanosti isključenja navedenih članova HS - Sesvete, dao je potvrdu i član župe Fonove, brat Nagler, koji je također sudjelovao u istrazi. Na sjednici Starješinstva župe Fonove (8. veljača 1926.) još jednom je potvrđeno ovo isključenje "zbog toga što su kao članovi toga društva radili zajedno s ORJUN-om protiv interesa Hrvatskog Sokola uopće, a onoga u Sesvetama napose...", otišli su u ORJUN-u i radili protiv interesa našeg Sokolstva". U župskim vijestima (HS, br.3, 1925., str.96.) objavljena je također ova izjava.

HS-Sesvete je, kako smo vidjeli, uspio riješiti ovaj problem i na sastanku Starješinstva župe Fonove (10. travanj 1926.) je konstatirano "Starješinstvo župe raspravilo je na svojoj sjednici o prilikama u toga bratskog društva, pa mu je drago da se društvo ODRŽALO i da će nastaviti s radom" (IB; 545.). U svezi drugog problema - odnos HSS i JSS, poslano je svim HS društvima okružnica župe čije su član. Župa Fonova je 15. veljače 1926. poslala dopis svojim društvima, s oznakom "Povjerljivo", u kojoj između ostalog piše: "neki članovi društva aktivno sudjeluju kod priredjvanja zabava i

travnja 1927. upućenom društvu obrazlaže se protokol polaganja zavjere (zakletve) i naglašava se "ovome činu treba posvetiti najveću pažnju da se obavi dostojno našeg SOKOLSTVA". Glavnu vježbu održao je Sesvetski Sokol 7. srpnja 1927. u dvorištu kuće brata Petra Mileusića (IB, 571.). Iz poziva na Glavnu skupštinu HS - Sesvete (13. 3.1927.) saznajemo da se vježbaonica društva "nalazi u župnom dvorištu crkve Svih Svetih u Sesvetama". U svibnju 1927. župa Fonova odobrava HS - Sesvete "možete svoju JAVNU VJEŽBU održati 7. kolovoza t.g." (IB, 580.). Sukob HSS i JSS traje i dalje, župa Fonova šalje i ove godine upozorenje u svezi odnosa tih društava. (IB, 576.). Društvo i dalje nastavlja s nabavkom literature, tako je kupljena knjiga F. Bužara "Povijest Hrvatskog Sokola". Vođa prednjačkog zbora društva Sesvete pozvan je 23. rujna 1927. da pristupi "obveznoj sjednici prednjačkog zbora župe Fonove". Hrvatski Sokolski Savez u 1927. godini ima 20200 članova - župa Fonova ima 3843 člana (3255 muških i 588 ženski - vježbala 1250). HSS je i ove godine svim društvima poslao dopis u kojem se jasno obrazlažu sve obaveze i dužnosti i propisi kojih se društva moraju pridržavati (IB, 575.). Sljedeći ove upute HSS, sesvetski Sokol je na 1. javnoj vježbi HS D. Sela održanoj 4. rujna 1927. sudjelovao s 16 vježbača. (HS, br.11, 1927. - IB, 611.). U Sesvete su stizali pozivi te godine iz Bribira (posveta društvene zastave HS Bribir), molba za pomoć u nabavi i ostalog inventara za tjelesno vježbanje HS u Rumi (IB, 614.), poziv na javnu vježbu u Ludni (IB,585).

U arhivu Sesvetskog Sokola imamo samo dva dokumenta iz 1928. godine. Jedan je poziv (od 21.1.1928.) "na temelju zaključaka Upravnog odbora HS - Sesvete na izvanrednu Glavnu skupštinu u četvrtak, 9. veljače u 7 sati navečer u župnom dvoru s sljedećim dnevnim redom...." (IB, 581.). Poziv su potpisali starijšina (koji je dao ostavku) J.Kunovec i tajnik J.Baranašić. Drugi dopis je Okružnica br. 6 Tehničkog odbora HS župe Fonove-poziv na sjednicu Prednjačkog zbora župe. U glasilu HSS "Hrvatski Sokol" za 1928 godinu nismo pronašli nikakve vijesti o bilo kakvoj aktivnosti HS - Sesvete.

Ukinjanjem Vidovanskog ustava 6. siječnja 1929. u Kraljevini Jugoslaviji je uvedena diktatu-

donešen je zakon o osnivanju "Višeke organizacije Sokola kraljevine Jugoslavije i raspuštena su sva društva tjelovježbenih pokreta (JSS, HSS)". Ova sva društva su sada mogla pristupiti samo Sokolu kraljevine Jugoslavije ili prestati s radom. Zakon je prijetio represalijama svim tjelovježbenim društvima koja bi odbila pristupiti Sokolu kraljevine Jugoslavije. Središnjica Hrvatskog Sokolskog saveza je već 15. prosinca 1929. odbila potpisati pristupnicu za Sokol Kraljevine Jugoslavije, ali su zatim "počeli pristupati pojedinci kako bi mogli nastaviti s tjelesnim vježbanjem iz svoje koristi ili pak prisilom ljudi iz vladajuće klase" (ES, 285.). HSS nije mogao zbog svojih principa i pravila pristupiti takvoj udruzi, a još 11. veljače 1928. jasno i javno je obznanjeno bit i suština djelatnosti HSS: "SOKOLSKA MISAO ZNAČI TEŽNJU ZA TJELESNIM I MORALNIM JAČANJEM ŽIVOTA ČITAVOG NARODA, TJELESNIM ODGOJEM ČINIMO TUELO ZDRAVIM, JAKI, I LIJEPI, A MORALNI ODGOJ SLUJEDI IZA TJELESNOG, JER ŠTO PO TJELESNIM VJEŽBAMA STIČEMO, MORALOM ČUVAMO. PORED TJELESNOG I MORALNOG ODGOJA IMA SOKOLSTVO NARODNI, DEMOKRATSKI I NAPRIJEDNI SMJER U ODGOJU NARODA".

Župske vijesti

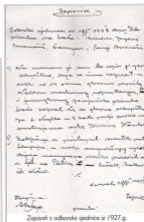
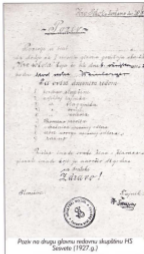
ŽUPA FONOVA.

Hrvatski Sokol u Sevetovcu održao je 25. siječnja t. g. glavnu skupštinu, koja je jednoglasno odobrila izraditi upisni zavod o sada u pripremi godišnj. Izakazala nova društvena uprava za godinu 1929., i to: št. br. Ivan Kovač, s. br. Stjepan Japčić, od. br. Pavao Martićević, Slavka Gaspalić, Milo Jeranić, Jozo Barančić, Stjepan Mihović i Gino Katalić, odgoj. odg. br. Mirko Ušević i Franjo Ključar. Neovisnost odbor sastao se na srijedu dan 26. siječnja 1929. i izabralo iznadjezbe: s. v. br. Pavao Martićević, t. br. Slavka Gaspalić, s. v. br. Milo Jeranić, M. Jozica Barančić, s. M. br. Stjepan Mihović, s. v. br. Uroš Kolosa. (12.)

Hrvatski Sokol u Sevetovcu, Dr. prof. dr. Rudolf Horvat iz Zagreba održao je 26. siječnja predavanje o temi "Otkriveno ime našeg naroda hrvatsko". Predavanje je održano u prostoru naše zadnje Weisberger, a bilo je vrlo dobro poslužno od seljačkih svijeta, koji je gotovo svu središnju službu bašni iz cijele okoline na predavanje. Prije predavanja obilježili su pjevali društvo "Nada" pjesmu "J' bi, s' bi", a po završetku predavanja bio je br. dr. Horvat bio vrlo zadovoljan i objasnio je sada njemu.

Na 1. travnja priredili smo društveno zabavu, koja je bila dobro poslužena, a čiji prihod upotrijebili su za društvene svrhe. Na zabavi prikazala su braća izrazac "Jazavac kod zlatom", koji je izrazivo bura unijela.

Ako će i dalje ovako HL radimo se, da ćemo moći uskoro postići, da podignemo voljom, jer nam u sadašnjim prostorijama nije moguće raditi, kako bi trebalo. (12.)

LITERATURA:

1. Arhiv Sesvetskog sokola 1924. - 1928. (u daljnjem tekstu I.B.)
2. Dragutin Pavličević, Povijest Hrvatske, Zagreb 1994. (u daljnjem tekstu Pov.)
3. Sokolstvo i gimnastika, Varaždin 1877./1878. - 1998., Varaždin 1998. (u daljnjem tekstu VZ.)
4. Stjepan Antoljak, Pregled Hrvatske povijesti, Split 1994. (u daljnjem tekstu A.)
5. Šidak - Gross - Karaman - Šepić, Povijest Hrvatskog naroda 1861. - 1914., Zagreb 1968. (u daljnjem tekstu ŠGK.)
6. Ferdo Šišić, Pregled povijesti Hrvatskog naroda, Zagreb 1962.
7. Spomen spis II. Hrvatskog svesokolskog sleta u Zagrebu, 1911., Hrvatski sokolski savez, Zagreb 1911. (u daljnjem tekstu HSS, 1911.)
8. Hrvatski sokol, List za promicanje sokolstva - godišta: 1924, 1925, 1926, 1927, 1928, 1929. (u daljnjem tekstu HS, br., str., god.)
9. 100 godina Hrvatskog sokolstva u Bjelovaru, B. Gerić, S. Šita, J.B. Marjanović, T. Matić, Bjelovar 2005. (u daljnjem tekstu Bj.)
10. Enciklopedija fizičke kulture, Jugoslavenski leksikografski zavod, Zagreb 1977.

POPIS ZNAČAKA IZ ZBIRKE HRVATSKOG POVIJESNOG MUZEJA IZLOŽENIH NA OVOJ IZLOŽBI:

1. Inv. br. 10798 - Značka Hrvatskog sokola
2. Inv. br. 10827 - Značka 3. sokolskog sleta u povodu 1000-godišnjice Hrvatskog kraljevstva
3. Inv. br. 13866 - Značka "IX. svesokolski slet u Pragu", s poprsjem Miroslava Tyrša
4. Inv. br. 13872 - Značka "20 godina Hrvatskog sokola - Kutina (1908-1928.)"
5. Inv. br. 13916 - Značka "Slet sokolske župe Rijeka 4-5.VIII. 1928."
6. Inv. br. 13930 - Značka "Sokol Zagreb - Prag 1907.g."
7. Inv. br. 13932 - Značka "Slet Hrvatske sokolske župe (HSŽ) "Frankopan" (1928.)
8. Inv. br. 13933 - Značka sokolska "V. slet Hrvatske župe Fonove u Zagrebu prigodom 50. godišnjice sokolstva
9. Inv. br. 13937 - Značka "10 godina Hrvatskog sokola u Karlovcu (1902.-1912.)
10. Inv. br. 13938 - Značka "IX. svesokolski slet u Pragu"
11. Inv. br. 15951 - Značka "III. hrvatski svesokolski slet u Zagrebu 1911.g."
12. Inv. br. 16098 - Značka "20 godina Hrvatskog sokola u Iloku (1906.-1926.)
13. Inv. br. 16099 - Značka sokolska - "Novska", za 1000-godišnjicu kraljevstva (925.-1925.)
14. Inv. br. 16102 - Značka "20 godina Hrvatskog sokola u Kaprivnici (1906.-1926.)
15. Inv. br. 16103 - Značka "Hrvatski sokol Mitrovica" iz 1926.g.
16. Inv. br. 16105 - Značka "Hrvatski sokol Brod na Savi", iz 1926.g.
17. Inv. br. 16107 - Značka "Hrvatski sokol Pakrac, župa Fonova, 1926.g.
18. Inv. br. 16108 - Značka "IV. slet Hrvatske sokolske župe "Strossmayer" - Vinkovci 1926.g.
19. Inv. br. 16109 - Značka "Javna vježba Hrvatskog sokola u Crikvenici, 7.-8.IX.1924.g.
20. Inv. br. 16110 - Značka "20 godina Hrvatskog sokola u Petrinji (1906.-1926.)
21. Inv. br. 16111 - Značka "Posveta zastave i 20. godišnjica Hrvatskog sokola u Sisku
22. Inv. br. 16113 - Značka "Posveta barjaka Sokola u Klanjcu 15.VIII.1913.g.
23. Inv. br. 16116 - Značka "20 god. i posveta zastave Hrvatskog sokola Đakovo (1906.-1926.)
24. Inv. br. 16117 - Pojasna kapča, sokolska
25. Inv. br. 16118 - Značka "Hrvatski sokol Šibenik, 27.-29.VI.1926.g.
26. Inv. br. 16119 - Značka Hrvatskog sokola
27. Inv. br. 16122 - Značka "20 godina Hrvatskog sokola Varaždin (1903.-1923.)
28. Inv. br. 16126 - Značka "VII. župski slet Hrvatske sokolske župe "Ljudevit Posavski", 1925.g.
29. Inv. br. 16127 - Značka "III. hrvatski svesokolski slet u Zagrebu 1911.g.
30. Inv. br. 18735 - Značka "Sokolski slet Sušak-Rieka, 7.i 8.IX.1908."
31. Inv. br. 18740 - Pojasna kapča Društva sokola

**POPIS ZASTAVA HRVATSKOG SOKOLA IZ ZBIRKE HRVATSKOG POVIJESNOG MUZEJA
NA OVOJ IZLOŽBI:**

1. Zastava Hrvatskog sokola iz Kaštela (1908.g.)
2. Zastava Hrvatskog sokola iz Brezina (Slavonija - početak 20.st.)
3. Zastava Hrvatskog sokola iz Beravca (Slavonija, 1927.g.)
4. Zastava Hrvatskog sokola iz Kapravnice (prvo desetljeće 20. st.)

Za nakladnika: *Vladimir Sokol*

Autor izložbe: *Mladen Nada*

Tekst kataloga: *Mladen Nada*

Design naslovnice: *Tomislav Dilber*

Tehnička postava izložbe:

Mladen Nada

Tomislav Dilber

Domagoj Marović

Likovno oblikovanje kataloga:

Mladen Nada

Tomislav Dilber

Grafička priprema i tisak: **GRAFORAD - Rugvica**

Naklada: 500 primjeraka

ISBN: 953-99397-9-8

]- 186

[25-140 130]

U desnici snaga!

U srcu odvažnost!

U misli domovina!

Sesvete, zračni snimak iz 1928.godine

